

**EURASIA
CENTER**

Eurázsia
Központ

Elemzések

**A kínai Övezet és Út projektek a mianmari
határvidék térségében I. rész**

Klemensits Péter

EK/2024/19.

Eurázsia Központ

Elemzések

Kiadó:

Eurázsia Központ

Szerkesztő:

Dr. Horváth Levente

A kiadó elérhetősége:

1117 Budapest, Infopark sétány 1i

eurasiacenter@nje.hu

<https://eurasiacenter.hu/>

Kiadásért felelős személy:

Dr. Horváth Levente, igazgató

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a **Eurázsia Központ** álláspontjának.

EURÁZSIA KÖZPONT

Budapest 2024.

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

ISSN 2939-550X

A KÍNAI ÖVEZET ÉS ÚT PROJEKTEK A MIANMARI HATÁRVIDÉK TÉRSÉGÉBEN I. RÉSZ

Klemensits Péter

Mianmar az egyik fontos résztvevője a 2013-ban indított kínai Övezet és Út Kezdeményezésnek (BRI), miközben geopolitikai értelemben az ország az Egyesült Államok számára is komoly jelentőséggel bír. A Mianmar-Kína gazdasági kapcsolatokat tekintve megállapítható, hogy Peking – nem csupán a katonai junta számára – minősül egyre fontosabb partnernek. Valójában a mianmari kormány már a BRI meghirdetése előtt elkötelezte magát Kína infrastruktúrafejlesztéseket célzó programja mellett, habár a Myitsone gát megépítése a lakosság tiltakozása miatt máig nem valósult meg.

Kulcsszavak: *Délkelet-Ázsia, Mianmar, Kína, Övezet és Út kezdeményezés, geopolitika, gazdaság*

Abstract

Myanmar is a major participant in China's Belt and Road Initiative (BRI), which was launched in 2013, while the country is also of great geopolitical importance to the United States. In terms of economic relations between Myanmar and China, Beijing is an increasingly important partner, and not just for the military junta. In fact, the Myanmar government had already committed to the Chinese infrastructure development program before the BRI was announced, although the construction of the Myitsone Dam has not yet been completed due to popular protests.

Keywords: *Southeast Asia, Myanmar, Belt and Road initiative, geopolitics, economics*

Bevezetés

A kínai Övezet és Út kezdeményezésnek (BRI) egyik fontos térségét alkotja Délkelet-Ázsia, amelyen belül geopolitikai jelentőségénél fogva Mianmar is meghatározó szerepet tölt be. Kína a mianmari junta egyik legfőbb támogatója, aki évtizedek óta nagy hangsúlyt fektet a délkelet-ázsiai országgal való gazdasági kapcsolatainak a fejlesztésére különösen a kínai határral szomszédos régiókban. A Kína-Mianmar Gazdasági Folyosó (KMGF) létrehozása, majd pedig az ennek keretében elképzelt infrastruktúrafejlesztési projektek Peking politikai retorikája szerint elsősorban az országban tapasztalható konfliktusok kezelését volt hivatott végrehajtani, melyek azonban vegyes fogadtatásra találtak Mianmarban. A legtöbb esetben a projektek kivitelezését hátráltatta, hogy a központi kormányzattal szembenálló etnikai kisebbségek által uralt területeket is érintettek, ahol a helyiek

részéről különféle aggályok merültek fel a fejlesztésekkel szemben, miközben a 2021-es katonai puccsot követően a polgárháborús helyzet tovább rontotta a konfliktus sújtotta területek problémáinak kezelési esélyét. Lényegében azt mondhatjuk, hogy az elit főként a politikai és a pénzügyi függés miatt aggódik, a lakosság pedig a földkisajátítások, a lakosok kényszer áttelepítése, a környezetterhelés, és a készülő projektek minősége miatt.

Az elemzés első részének célja, hogy bemutassa Mianmar geopolitikai jelentőségét a nagyhatalmak számára, a Kínához fűződő gazdasági kapcsolatokat, továbbá a Myistsone gát esetét, amely a későbbiekben is hatást gyakorolt az országban kezdődő BRI-projektekre nézve.

Mianmar geopolitikai jelentősége

A szárazföldi Délkelet-Ázsia legnagyobb állama az 55 milliós népességű Mianmar (1989 előtti nevén Burma) geopolitikai értelemben a térség egyik fontos szereplője. A 2010-es években az ország egyike volt a leggyorsabban növekvő GDP-vel rendelkező államoknak a világon. A stabil növekedésnek azonban a koronavírus járvány kitörése majd pedig a 2021-es katonai puccs vetett véget. 2021-ben a GDP 18%-kal csökkent, miközben súlyos gazdasági válság vette kezdetét, amelyet a polgárháborús állapotok tovább súlyosbítottak. 2022-ben a szegénységben élők aránya 2019-hez képest közel megduplázódott és a [lakosság 40%-a élt](#) a szegénységi küszöb alatt. Az ország gazdasága elsősorban a nyersanyagexportra támaszkodik, de az infrastruktúra fejletlensége számos probléma forrása.

Az 1948-ban függetlenné vált egykori brit gyarmaton 1962-1988 között Ne Win tábornok katonai diktatúrát vezetett be, amely a későbbiekben is fennmaradt. A demokratikus fordulat csupán 2015-ben következett be, amikor a szabad nemzetgyűlési választásokon az Aung San Suu Kyi vezette ellenzék győzött. [2021 februárjában](#) azonban Min Aung Hlaing tábornok vezetésével a Tatmadaw (a mianmari hadsereg) katonai puccsot hajtott végre. Az országban, ahol jelentős létszámú kisebbség él, melyek évtizedes harcot folytatnak az elszakadásért. Ezt követően polgárháború robbant ki, de a kormányzati hatalmat a hadsereg máig kézben tartja. A puccs az ország külkapcsolatait is negatívan befolyásolta, a katonai vezetés még az ASEAN-on belül is elszigetelődött.¹

Mianmar legfontosabb szövetségese Kína, amely évtizedek óta fegyverekkel látja el a katonai kormányzatot. Nem véletlen, hogy az ország a BRI-ben is fontos szerepet kapott. A projektek mind kapcsolódnak a Kína-Mianmar Gazdasági Folyosóhoz (CMEC) is. Mianmar különös jelentőséggel bír Peking geostratégiai tervei szempontjából, hiszen az ország hozzáférést biztosít Kína számára az Indiai-óceánhoz, amely a létfontosságú tengeri utánpótlási vonalat biztosítja a közel-keleti olajimport tekintetében. A szárazföldi útvonalak már használatban vannak, Kyaukphyu olaj- és gázvezetékei 2013 óta gázt, 2017 óta pedig olajat szállítanak Mianmarból egész Kunming-ig, lehetővé téve Pekingnek a Dél-kínai-tenger és a stratégiai szempontból sebezhető Malaka-szoros elkerülését. Aung San Suu Kyi mianmari kormányfő belátta, hogy fel kell gyorsítani országának gazdasági

növekedését és ehhez nagy szükség van az infrastruktúra fejlesztésére, így már a Xi Jinpinggel folytatott [2017. évi Pekingi találkozóján](#) beleegyezett a Kyaukphyu és Kunmingot összekötő Kína – Mianmar Gazdasági Folyosó megvalósításába². Peking stratégiai okokból kifolyólag ma is támogatja a mianmari katonai vezetést, amelyet a nagyhatalmak közül csupán [Oroszország hajlandó nyíltan](#) szövetségesének tekinteni.³

Az Egyesült Államok számára Mianmar szintén komoly geostratégiai jelentőséggel bír. A 2010-es éveket megelőzően az USA szankciókkal igyekezett elszigetelni a katonai vezetést, miközben támogatta az ellenzéket és a demokratikus átmenetet szorgalmazta. 2015-ben az 1990-et követő első szabad választás nem csupán politikailag volt nagy siker az Obama kormányzat számára, mivel a mianmari gazdaság megnyitása kedvezett az amerikai érdekeknek. 2021 februárt követően a kapcsolatok ismét elhidegültek, visszatért a szankciók kora. 2022 decemberében a [kongresszus elfogadta a Burma-törvényt](#), amely szankciókat tesz lehetővé az államcsínyben részt vevő személyekkel szemben, egyben támogatást nyújt a civil társadalomnak és humanitárius segítséget kínál az országnak.

1. térkép: Mianmar és szomszédai

Forrás: <https://www.lahistoriaconmapas.com/>

2023 végén az ellenzéki erők és az egyes etnikumok fegyveres erőinek összehangolt támadása következtében a junta jelentős területeket veszített, így valószínűleg a kompromisszumra is hajlandóbbnak mutatkozik, miközben hosszabb távon ellenfelei kerülnek fölénybe. A juntával szemben harcoló erők győzelme azt is jelentené, hogy az USA óriási stratégiai előnyre tenne szert Kínával szemben, hiszen a mianmari ellenállás sikere a demokrácia jelentős globális győzelmét jelentené, ráadásul ez megőrizné Washington azon képességét, hogy [elrettentse a kínai kormányt](#) attól a szándékától, hogy konfliktus esetén a Malaka-szoros blokádjával is számoljon.

Mianmar és Kína gazdasági kapcsolatainak alakulása

A nyugati hatalmak által bevezetett gazdasági szankciók miatt Mianmar gazdasági függősége Kínától gyorsan nőtt a hidegháború végén. 1988 után a kétoldalú gazdasági kapcsolatok megerősödtek a két ország között, amikor megnyitották a mianmari-yunnani kereskedelmet, ami a határokon átnyúló kereskedelem jelentős növekedéséhez vezetett. A mianmari vezetés összességében komolyan szimpatizált a Kínai Kommunista Párttal is és előnyben részesítette a kínai vállalkozásokat annak érdekében, hogy felgyorsítsa országának gazdasági növekedését és fejlessze elmaradott infrastruktúráját, persze az egymást követő kormányzatok vonatkozásában ez eltérő mértékben volt jelen, hiszen másfelől a délkelet-ázsiai ország vezetői óvatosságot tanúsítottak Pekinggel szemben.

Az ASEAN szervezetén kívül Kína, India, Japán és Dél-Korea is növelte bilaterális kereskedelmi forgalmát Mianmarral, és Kína vált Mianmar legfontosabb kereskedelmi partnerévé. Noha a mianmari export legnagyobb célországa továbbra is Thaiföld maradt, 2011-től kezdve Kína lett Mianmar legnagyobb külföldi partnere. 2018-ban a mianmari export 24,7%-a irányult Kínába, ami Kínát tette a mianmari export második legnagyobb célországává Thaiföld után. A mianmari teljes import 39,6%-át tette ki Kína némi visszaeséssel, azonban továbbra is megelőzve Thaiföldet (17,2%) ennek eredményeként Mianmar belső fogyasztása továbbra is igen nagy mértékben támaszkodott a Kínából származó termékekre és szolgáltatásokra. 2012 és 2018 között Kína volt [a leggyorsabban fejlődő export-](#) (+301%) és importpiac (+89,4%). A mianmari befektetési és vállalatigazgatási igazgatóság (DICA) szerint Mianmar 1988 óta [összesen 20,24 milliárd USD-t](#) fogadott el Kínától. 2019-ben a kétoldalú kereskedelem elérte a 12 milliárd USD-t a teljes, közel 36 milliárd USD értékű kereskedelmi forgalomból, ami a teljes összeg nagyjából egyharmadát teszi ki. 2022-ben Kína 35,8%-os részesedést foglalt el Mianmar exportjában és 45,3 százalékos részesedést importjában. 2022-ben a Kína és Mianmar közötti kétoldalú kereskedelem meghaladta a 17,7 milliárd dollárt. A Mianmarba irányuló kínai export jellemzően az olaj, az acél és a textiltermékek köré összpontosul, míg a Mianmar Kínába irányuló exportja a természetes gumitól a nyers fáig terjed.

2004-ben a kínai FDI⁴ Mianmarban mindössze 1,9%-át alkotta Kína összes külföldi befektetéseinek. Miután azonban a nyugati országok a kétezres évek elején gazdasági szankciókat léptettek életbe az általuk elnyomó rendszernek minősített vezetés ellen, Kína jelentős beruházásokat kezdett eszközölni Mianmarban, 2018-ban a kínai FDI Mianmarban már az egész világból érkező összes külföldi befektetés 14,9%-át tette ki. Kína volt Mianmar legnagyobb befektetője [1988 és 2019 között, több mint 20 milliárd](#) dolláros befektetéssel, ami a Mianmari Befektetési Bizottság adatai szerint az ország teljes FDI-jének 26%-át teszi ki. A kínai állami vállalatok elsősorban az energia, a bányászat és a mezőgazdaság területén végrehajtott befektetésekben érdekeltek.

A Myitsone gát affér

Mielőtt rátérnénk Mianmar részvételére az Övezet és Út kezdeményezésben, előzményként a Myitsone gát építését is meg kell vizsgálni közelebbről, hiszen a megghiúsult projekt rávilágít a kínai-mianmari együttműködés korlátjaira és a későbbiekben is befolyással bírt a BRI keretébe tartozó építkezések haladására.⁵

2006-ban a mianmari Energiaügyi Minisztérium és a China Power Investment Corporation (CPIC) egyetértési megállapodást írt alá a Myitsone-gát megépítéséről, amelyet a Mali és a N'Mai folyók összefolyásánál terveztek megépíteni, Kachin államban az Irrawaddy folyónál. A gát 152 méter magasra épült volna (766 km² nagyságú tározó kapacitással), és a becslések szerint 6000 MW teljesítményű lett volna, messze meghaladva az országban eddig épült közel 200 vízerőművet. [A 3,6 milliárd dolláros megagátat](#) a CPIC-nek kellett volna finanszíroznia egy olyan megállapodás keretében, amelyben a gát által termelt villamos energia 90%-át a kínai Yunnan tartományba exportálták volna, évi 500 millió dollárért cserébe.

2011-ben a politikai reformok részeként a média- és információs cenzúra feloldása lehetővé tette a közsféra szereplői számára, hogy nyíltan ellenálljanak a gát építésének, ami országos szintű nyilvános tiltakozásokban és a közösségi médiában és a hírplatformokon megosztott gátellenes nézetek megnövekedett gyakoriságában nyilvánult meg. Végül az újonnan hivatalba lépő Then Sein elnök vezette katonai kormány látszólag a közvélemény erős nyomásának behódolva, valójában az elit aggodalma miatt 2011 szeptemberében felfüggesztette a Myitsone-gát építését. Az érintett közösségek számára azonban ez az intézkedés túl későn jött, mivel a 2009-es építkezést megelőző munkálatok miatt mintegy 12 000 embert kellett kitelepíteni.

Összességében a projekt kezdetektől rendkívül ellentmondásos volt, a kormány tervei ellenére a széles körű támogatottságot sem sikerült biztosítani, egyrészt az Irrawaddy folyóra, Mianmar premodern királyságainak bölcsőjére gyakorolt várható környezeti hatások miatt, másrészt azért, mert a megtermelt [villamos energia](#) döntő többségét Kínába exportálták volna. Kachin államban és azon kívül is sokak számára a projekt a mianmari katonai uralom elszámoltathatatlanságát és az ország Kínának való kiszolgáltatottságát szimbolizálta. Ráadásul a kachinok

számára a projekt a saját autonómiájukra való törekvés semmibevételét is jelentette a junta részéről, ami tovább élezte a feszültséget.⁶

Jegyzetek

---

¹ Az ország 1997-ben csatlakozott az ASEAN-hoz.

² A folyosó célja, hogy összekösse Yunnan tartományt Mianmar különböző részeivel, átszelve az országot keletről nyugatra, miközben összekapcsolja Mianmar északi részét a fejlettebb déli részével.

³ Mianmar az Ukrajna elleni 2022 februárjában megindított támadást jogos és elfogadható lépésnek ismerte el Oroszország részéről. Érdekes, hogy 2020-22 között [Kínát megelőzve Oroszország](#) vált Mianmar legfőbb katonai eszközbeszállítójává.

⁴ Foreign Direct Investment – külföldi közvetlentőke-befektetés

⁵ A Mianmarba tervezett kínai befektetések közül a BRI meghirdetését megelőzően kétségtelenül a legnagyobb figyelmet a Myitsone gát kapta, habár 2012-2014 során [a Letpadaung-i rézbánya](#) – az ország legnagyobb rézbányája – ellen is komoly ellenállás bontakozott ki a helyiek részéről, végül a lakosság érdekeinek fokozott figyelembevételével a projekt folytatása zöld utat kapott.

⁶ Habár 2011-ben hivatalosan felfüggesztették a gát építését, a katonai vezetők egy része ennek folytatásáról továbbra sem tett le – Kína részéről is voltak próbálkozások – legutóbb 2024 tavaszán merült fel, a folytatás lehetősége. Hogy a gát építésének leállítása milyen hatással volt a mianmari-kínai kapcsolatokra részletesebben lásd: Mya Thida, Hnin (2023): [Myanmar-China Asymmetrical Relations](#): The Case Study of Myitsone Hydropower Dam Project through the Lens of Small Power's Strategies.